

**TÜRKİYE KAMU VE BELEDİYE
YENİLENEBİLİR ENERJİ PROJESİ
(KABYEP)**

**ŞANLIURFA SU VE KANALİZASYON
İDARESİ (ŞUSKİ) 37.695 MW_p / 25 MW_e
GÜNEŞ (FOTOVOLTAİK) ENERJİ SANTRALİ
PROJESİ**

**KISALTILMIŞ ARAZİ EDİNİM PLANI
(Teknik Olmayan Özet)**

KASIM 2025

İÇİNDEKİLER

Tablolar Listesi.....	2
1. ALT PROJE TANITIMI VE AMACI.....	3
1.1 Alt Proje Adı, Hedefi ve Kapsamı.....	3
1.2 Alt Proje Arazi Edinim Gereksinimleri.....	3
2. YASAL VE KURUMSAL ÇERÇEVE.....	4
2.1 Türkiye’de Geçerli Mevzuat	4
2.2 Dünya Bankası Çevresel ve Sosyal Standardı 5 (ÇSS5).....	4
2.3 Boşluk Analizi.....	5
3. VERİ TOPLAMA VE ANALİZİ	5
3.1 Metodoloji	5
3.2 Kısıtlar	5
4. DEĞERLEME VE TAZMİNAT YÖNTEMLERİ	6
5. HAK SAHİPLİĞİ VE HAK SAHİPLİĞİ MATRİSİ	6
6. ARAZİ EDİNİMİNİN POTANSİYEL ETKİLERİ VE ÖNLEMLER.....	8
6.1 Arazi Edinimi Etkileri	8
6.2 Önerilen Önlemler.....	9
7. PAYDAŞ KATILIMI VE ŞİKÂYET MEKANİZMASI	11
7.1 Paydaş Katılım Programı.....	11
7.2 Şikâyet Alma, Çözüm Süreçleri, Sorumlular ve Takip Mekanizmaları	11
8. UYGULAMA VE İZLEME DÜZENLEMESİ	14
8.1 Sorumlu Kurum.....	14
8.2 İzleme Göstergeleri ve Raporlama Yapısı.....	14
9. BÜTÇE VE ZAMAN ÇİZELGESİ	16
9.1 Arazi Edinimi İçin Ayrılan Bütçe	16
9.2 Zaman Çizelgesi.....	16
Ek-1: Parsellerin Öncesi ve Sonrası Fotoğrafları	17

Tablolar Listesi

Tablo 1. Boşluk Analizi.....	5
Tablo 2. Parsellere Göre Ağaç Dağılımı	8
Tablo 3. Etki Değerlendirmesi-Önlem Matrisi.....	10
Tablo 4. Paydaş Katılım Planı.....	11
Tablo 5. Arazi Edinimi İzleme Planı.....	15
Tablo 6. Zaman Çizelgesi Tablosu.....	16

1. ALT PROJE TANITIMI VE AMACI

1.1 Alt Proje Adı, Hedefi ve Kapsamı

Türkiye Kamu ve Belediye Yenilenebilir Enerji Projesi (KABYEP) (Proje), Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti'ne kamu sektöründe yenilenebilir enerji kullanımını artırmada destek sağlamayı amaçlamaktadır. Proje, merkezi hükümet binaları ve belediyelere odaklanarak kamu tesislerinde dağıtık yenilenebilir enerji (YE) pazarının genişlemesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca, kamu sektöründe sürdürülebilir enerji çözümlerinin kullanımında öncülük edilmesine ve ülkenin iklim değişikliği azaltım hedeflerine ulaşmasına, enerji güvenliğinin artırılmasına yardımcı olacaktır.

KABYEP, belediyelerde YE teknolojilerinin tanıtılmasını destekleyecek ve İller Bankası A.Ş. (İLBANK) tarafından uygulanacaktır. Yenilenebilir enerji tesisleri, kamu tesislerinin (ör. idari binalar, su temini ve arıtma, kamu aydınlatması vb.) toplam enerji tüketimini dengelemek için kullanılacak ve böylece belediyelerin enerji faturaları düşürülecektir.

Şanlıurfa Su ve Kanalizasyon İdaresi (ŞUSKİ) 37,695 MWp / 25 MWe Güneş (Fotovoltaik) Enerji Santrali Projesi, KABYEP kapsamındaki bir alt projedir. Alt projenin, Şanlıurfa ilinin Karaköprü ilçesi Aşık Mahallesi sınırları içindeki 0 ada 1174, 1175, 1177 ve 1181 parsellerinde kurulması planlanmaktadır. Alt proje ile ŞUSKİ'nin enerji ihtiyacının %22,5'i karşılanacaktır.

1.2 Alt Proje Arazi Edinim Gereksinimleri

Bu bölüm, alt projenin arazi edinim gereksinimleri hakkında ayrıntılı bilgi sunmaktadır. ŞUSKİ tarafından kurulması planlanan altı güneş enerji santrali için belirlenen parseller, 0 ada 1174, 1175, 1177 ve 1181 olup sırasıyla 127.052 m², 192.349 m², 97.088 m² ve 150.789 m² büyüklüğünde ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi mülkiyetindedir. Bu parseller ŞUSKİ'ye tahsis edilmiştir ve güneş enerji projesi için kullanılacak alanlar sırasıyla 111.938 m², 63.965 m², 79.950 m² ve 138.100 m²'dir. Alt proje kapsamında, 1175 ve 1181 parsellerinde zeytin ve fıstık ağaçları bulunmaktadır. Toplam 70.390 m² alanda 9 kişiye ait 2.350 ağaç yer almaktadır. 1175 parselinde 480 fıstık ve 410 zeytin, 1181 parselinde ise 1.400 fıstık ve 60 zeytin ağacı bulunmaktadır. Güneş enerji santrallerinin kapsadığı alanlar, 1175 parselinde 28.000 m², 1181 parselinde 42.000 m²'dir. Alt proje kurulumu için ağaçların bulunduğu alanların projeye dâhil edilmesi gerekmektedir.

Bu doğrultuda;

- ŞUSKİ Plan ve Proje Dairesi Emlak ve Kamulaştırma Şube Müdürlüğü tarafından tahsis süreci başlatılmıştır. Tahsis süreci, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Meclisi'nin 12.09.2019 tarihli kararıyla başlatılmıştır.
- 1175 ve 1181 parsellerindeki ilgili gayri resmî kullanıcılarla gönüllü arazi edinimi süreci yürütülmüştür. Bu parsellerde 9 gayri resmî kullanıcı bulunmaktadır. Bu kişiler ağaçların gayri resmî kullanıcılarıdır.
- Tüm aşamalarda bilgilendirilmiş onama esasına dayalı şeffaf bir süreç yürütülmüştür.

Tüm gayri resmî kullanıcılar için, piyasa değeri temel alınarak tazminat süreci başlatılmış ve işlemler kayda geçirilmiştir.

2. YASAL VE KURUMSAL ÇERÇEVE

2.1 Türkiye’de Geçerli Mevzuat

Türkiye’de mülkiyet hakları ve arazi edinimi ile ilgili mevzuat şunlardır:

Kamulaştırma Kanunu No. 2942 (ve değişiklik No. 4650): *Kamu yararı için özel mülklerin kamulaştırılması sürecini ve tazminat esaslarını düzenler.*

Türk Medeni Kanunu No. 4721: *Mülkiyet, intifa hakkı, miras ve ortaklık gibi medeni hakları düzenler.*

Kadastro Kanunu No. 3402: *Mülkiyet belirleme, hakların tespiti ve tapu sicili oluşturma süreçlerini düzenler.*

İlgili Belediye ve İmar Mevzuatı: *Zorunlu taşınma veya imar planı değişikliği süreçlerinde uygulanır.*

2.2 Dünya Bankası Çevresel ve Sosyal Standardı 5 (ÇSS5)

ÇSS5, arazi edinimi nedeniyle meydana gelen fiziksel ve ekonomik yer değiştirmelerin adil, eşitlikçi ve sürdürülebilir şekilde yönetilmesini amaçlar.

Temel ilkeler:

- Gönüllü ve zorunlu arazi edinimini kapsar.
- Sahip olmayan kullanıcıları da içerir.
- Fiziksel ve ekonomik yer değiştirme durumunda:
 - Tam tazminat,
 - Geçim kaynaklarının yeniden tesis edilmesi,
 - Gönüllü onama esasına dayalı belgelerin düzenlenmesi,
 - Şeffaf danışma ve bilgilendirme,
 - Etkili bir şikâyet mekanizması sağlanması.

2.3 Boşluk Analizi

Tablo 1. Boşluk Analizi

Konu	Türkiye’deki Mevzuat	DB ÇSS5	Boşluk	Önlem
Gayri resmî Kullanıcı Hakları	Sınırlı (örn. intifa hakkı; gayri resmî kullanım tanınmaz)	Kiracılar, resmî/gayri resmî kullanıcılar ve diğerleri dâhil	Bu gruplar Türk mevzuatında tanınmamakta	Sosyal uzman tarafından tanımlanmalı ve değerlendirilmelidir
Gelir/Geçim Kaybı Tazminatı	Sadece mülkiyet temelli tazminat	Gelir/Geçim kaybı tazminatı ve fiziksel-ekonomik yer değiştirme desteği	Gelir/Geçim kaybı Türk mevzuatında dikkate alınmaz	Gelir/Geçim kaybı değerlendirmesi yapılmalı ve ek destek sağlanmalı
Danışma Süreci	Sınırlı yasal gereklilik; resmi bildirim yeterli	Anlamlı danışma, katılım ve bilgi paylaşımı zorunlu	Etkili paydaş katılımı eksik olabilir	Açık iletişim kanalları ile danışma planı uygulanmalı
Tazminat Değeri	Piyasa değeri; müzakere mümkün	Tam ikame maliyeti (piyasa değeri + işlem maliyetleri)	Yetersiz tazminat riski	Değerleme uzmanları tam ve adil değerlendirilmeli

3. VERİ TOPLAMA VE ANALİZİ

3.1 Metodoloji

Arazi edinimi süreci kapsamında, ÇA Mühendislik Sosyal ve Çevresel Uzmanları 08–11 Nisan 2025 tarihleri arasında sahada ziyaret gerçekleştirerek, gayri resmî 9 kullanıcıyla görüşmeler yapmıştır. Amaç, arazi edinimi sürecinin potansiyel etkilerini değerlendirmek ve Projeden Etkilenen Kişiler (PEK’ler) için uygun önlemleri belirlemektir. Görüşmeler 1 kamu görevlisi, 2 iş insanı ve 6 çiftçi ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama süreci; görüşme, anket ve saha gözlemleri ile parsellerdeki ağaçların durumunu değerlendirmiştir. Ayrıca, gayri resmî kullanıcıların beklentileri, ihtiyaçları ve geçim kaynakları analiz edilmiş, tazminat ve uzlaşma süreci ile ilgili görüş ve önerileri değerlendirilmiştir.

3.2 Kısıtlar

Veri toplama sürecinde fiziksel, sosyal veya dilsel bir engelle karşılaşılmamıştır. Tüm gayri resmî kullanıcılarla yüz yüze görüşme yapılmış ve tüm katılım gönüllü olmuştur.

4. DEĞERLEME VE TAZMİNAT YÖNTEMLERİ

Alt projeden etkilenen zeytin ve fıstık ağaçlarının değerlemesi, hem sosyal hem de teknik açıdan katılımcı bir süreçle gerçekleştirilmiştir. Alt proje alanındaki ağaçlar, ŞUSKİ yetkililerinin ve alt projeden etkilenen kişilerin katılımıyla tespit edilmiştir. Değerleme çalışmaları sırasında arazi toprağının yapısı ile ağaçların türleri, yaşları ve verimleri dikkate alınmıştır. Saha çalışmaları sırasında, söz konusu ağaçların büyük bölümünün yeterli fizyolojik ve fenolojik gelişim seviyesine ulaşmadığı ve bakım çalışmalarının uygun şekilde yapılmadığı belirlenmiştir. Değerleme, hem mevcut ekonomik getiriye hem de uzun vadeli üretim potansiyelini göz önünde bulundurarak gerçekleştirilmiştir.

Değerleme

İlgili parsellerin toprak yapısının hafif taşlı ve kıraç olduğu, toprak derinliğinin ise sığ olduğu tespit edilmiştir. Bu tür topraklarda verimin genel olarak düşük olduğu bilinmektedir.

Ağaçlara ilişkin yapılan gözlemler, hem zeytin hem de antepfıstığı ağaçlarının belirli bir tarımsal teknik uygulanmadan rastgele dikildiğini, farklı yaş gruplarında olduklarını ve bu ağaçların bir kısmına kısmen gerekli bakım ve masrafların yapılmış olması nedeniyle gelişme sürecinde olduklarını göstermiştir. Bununla birlikte, bazı ağaçların ise gerekli bakım ve masraf yapılmadığı için normal gelişimlerinin gerisinde kaldığı, kök, gövde ve sürgün gelişimlerinin zayıf olduğu belirlenmiştir.

Değerleme çalışmasının ardından, ŞUSKİ yetkilileri, uzmanlar ve tüm gayri resmî ağaç kullanıcıları (ağaç sahipleri dâhil) belirlenen ağaç fiyatına ilişkin istişare toplantısı gerçekleştirmek üzere bir araya gelmiştir. Ağaçların tüm gayri resmî kullanıcıları, uzman tarafından belirlenen fiyatı kabul etmiş ve taahhüt/olur yazılarını imzalamıştır. Toplantılara ilişkin görsel bulunmamakla birlikte, taahhüt ve olur yazıları, PEK'lerle yapılan görüşmeler sırasında Çevresel ve Sosyal (Ç&S) danışmanı tarafından incelenmiş ve uygun bulunmuştur.

Bununla birlikte, gayri resmî ağaç kullanıcılarının uzun vadede herhangi bir gelir kaybı yaşamaları durumunda, kamu kaynaklarının etkin kullanımı ve kamu zararının önlenmesi ilkeleri doğrultusunda, değerlendirme komisyonu tarafından belirlenen ağaç fiyatları dikkate alınarak yapılan tazminata ek ödeme yapılması ŞUSKİ Genel Müdürlüğü'nün taahhüdüdür.

5. HAK SAHİPLİĞİ VE HAK SAHİPLİĞİ MATRİSİ

Bu bölüm, arazi ediniminden etkilenen kişilerin ağaçları, mülkiyet durumları, kullanım biçimleri ve tazminat haklarını belirlemek amacıyla saha çalışmaları sırasında elde edilen verilere dayanarak ve Dünya Bankası ÇSS5 standardına uygun şekilde hazırlanmıştır. Ağaçlar, 2025 yılı Mart ayında ŞUSKİ personeli tarafından taşınmış ve okul idaresinin talebi doğrultusunda okul bahçelerine dikilmiştir (Bkz. Ek-1: Parsellerin Öncesi ve Sonrası Fotoğrafları).

Ağaç tazminatı tutarları, 17–24 Nisan 2024 tarihleri arasında tüm etkilenen hak sahiplerinin (PEK'lerin) banka hesaplarına yatırılmıştır. Saha ziyareti sırasında, hak sahipleri ile yapılan görüşmelerde tüm PEK'lerin banka hesaplarına yatırılan tazminat tutarlarının tamamını çektikleri doğrulanmıştır.

Bu KAEP, ulusal mevzuat ve ÇSS5 doğrultusunda tazminat ve desteklere yönelik hak sahipliğini ortaya koymaktadır. Kesinleşme tarihi, kamulaştırma sürecinin başlangıcından önce resmî olarak ilan edilecek ve alt projeden etkilenme ihtimali bulunan tüm kişilere duyurulacaktır.

Hak sahibi kabul edilen kişi ve gruplar şunlardır:

- Yasal olarak kayıtlı özel mülk sahipleri,
- Etkilenen parsellerin hissedarları (hisseleri oranında tazminat alacaklardır),
- Resmî olarak kayıtlı ürün üretimine sahip çiftçiler
- Etkilenen arazilerin sahipleri ve kullanıcıları (resmî veya gayri resmî),
- Resmî kiracılar ve gayri resmî arazi kullanıcıları,
- Sulama altyapısı sahipleri (hidrant, boru hattı vb.),
- Uygulama sırasında tespit edilmesi hâlinde, ek desteğe ihtiyaç duyan hassas gruplar.

Hak sahibi kabul edilmeyen kişi ve gruplar şunlardır:

- Kesinleşme tarihinden sonra araziye ürün eken veya yeni yatırım yapan kişiler,
- Sadece tazminat veya destekten yararlanmak amacıyla kesinleşme tarihinden sonra alt proje alanına yerleşen kişiler,
- Kesinleşme tarihi itibarıyla etkilenen parseller üzerinde herhangi bir yasal veya tanınabilir hakkı bulunmayan kişiler.

Bu alt projede toplam 9 hak sahibi bulunmaktadır ve bu kişilerin tamamı alt proje alanında zeytin veya fıstık ağaçlarına sahip gayri resmî kullanıcılarıdır.

6. ARAZİ EDİNİMİNİN POTANSİYEL ETKİLERİ VE ÖNLEMLER

6.1 Arazi Edinimi Etkileri

Güneş enerji santrallerinin kurulacağı 0 ada 1174, 1175, 1177 ve 1181 parseller, ŞUSKİ'ye tahsis edilmeden önce Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'ne aitti ve tapularda "Taşlık" olarak geçmektedir. 2019 itibarıyla ŞUSKİ'ye GES alanı olarak devredilmiştir.

1175 ve 1181 parsellerde bulunan ağaçların genel durumu, 3–4 Ekim 2024 tarihlerinde Elektrik, Makine ve Malzeme Temini Müdürlüğü personeli tarafından saha ziyareti sırasında belirlenmiştir.

1175 numaralı parselde 480 fıstık ve 410 zeytin, 1181 numaralı parselde 1.400 fıstık ve 60 zeytin ağacı bulunmaktadır. Ağaçların yaş ortalaması 6–9'dur. Tüm gayri resmî kullanıcıların belirttiğine göre, fıstık ağaçlarının yaklaşık %95'i ekonomik verim aşamasına ulaşmamıştır. Zeytin ağaçlarından bazıları gelir sağlayabilecek durumdadır. 1175 parselinde iki kişi için gelir sağlayacak büyüklükte ortalama 50 zeytin ağacı vardır. Alt proje faaliyetlerinin yürütüleceği parsellerde toplam 70.390 m² tarım alanı tahsis sürecine dâhil edilmiştir. Santrallerin kapladığı alanlar, 1175 ve 1181 parsellerinde sırasıyla 28.000 m² ve 42.000 m²'dir.

Ağaçlar gelir sağlamak, gölge oluşturmak ve mülkiyet sınırlarını işaretlemek amacıyla dikilmiştir. Ağaçların yaşı 20 yılı geçmemekte olup çoğunluğu 6–11 yaş aralığındadır. Dokuz hane bu ağaçlardan gelir elde etmektedir, ancak ağaçlar tek geçim kaynağı değildir. ŞUSKİ tarafından çalışmalar yürütülmüş ve tüm gayri resmî kullanıcılarla, ağaçların Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü fidanlığına aktarılması konusunda anlaşma imzalanmıştır. Görüşmeler sonucunda, zeytin ağaçlarının taşınabilir olduğu, fıstık ağaçlarının ise taşınamayacağı belirlenmiştir. Alt proje alanı sınırları içerisinde bulunan ağaç türleri ve sayılarına ilişkin bilgiler Tablo 2. Parsellere Göre Ağaç Dağılımı'nda yer almaktadır.

Tablo 2. Parsellere Göre Ağaç Dağılımı

Ağaç Tipi Parseller	Zeytin (adet)	Fıstık (adet)	Toplam
1175	410	480	890
1181	60	1400	1460
Toplam	470	1880	2350

Ödemler; alt-proje kapsamında kaldırılan ağaçlar için ŞUSKİ Genel Müdürlüğü değerlendirme komisyonu tarafından belirlenen tutarlara göre yapılmıştır.

Ödenecek tazminat tutarları incelendiğinde, gayri resmi ağaç kullanıcılarının uzun vadede gelir kaybı yaşamaması beklenmemektedir. Ancak, alt-proje kapsamında beklenmedik bir gelir kaybı ortaya çıkması durumunda, kamusal kaynakların etkin kullanımı gözetilerek gayri resmi ağaç kullanıcılarına tazminat ödenecektir.

Hassas ve Dezavantajlı Bireyler/Grup:

- Okuma yazma bilmeyen bireyler:** Okuma yazma bilmeyen bireyler, alt proje, alt proje ile ilgili duyurular veya şikâyet mekanizmalarına erişim açısından diğer bireylere göre daha sınırlı olduklarından, hassas ve dezavantajlı bireyler/gruplar arasında değerlendirilmiştir.

- **70 yaş ve üzeri bireyler:** 70 yaş üzeri bireyler, fiziksel kapasite, alt proje kanallarına sınırlı erişim, yaşa bağlı sağlık sorunları gibi nedenlerle alt proje faaliyetlerine katılım ve haklarını iletme açısından diğer bireylere göre daha sınırlıdır.
- **Kronik hastalığı olan veya özel bakıma ihtiyaç duyan bireyler:** Bu bireyler alt proje nedeniyle oluşabilecek toz ve gürültüden etkilenebilir. Bu durumda ekonomik durumları zayıf ise sağlık hizmetlerine erişimde zorluk yaşayabilirler.
- **Kadın hane reisi:** Kadın hane reisleri, aile yapısında yalnızca kendilerinin çocuklarına bakmakla sorumlu olması nedeniyle sosyal yaşama daha fazla dâhil olmak zorundadır. Bu nedenle toplantılar hakkında bilgilendirilme ve katılım açısından zorluklar yaşayabilirler.
- **Düşük okuryazarlığa sahip kadınlar:** Bölgenin sosyal yapısı göz önüne alındığında erkek egemen bir toplum olduğu görülmektedir. Kadınların sosyal hayata katılımı sınırlı olabilir. Ayrıca düşük okuryazarlık, kadınların katılım toplantıları hakkında bilgilendirilme ve haklarına dair bilgi edinme açısından dezavantaj yaratabilir.

Her bir dezavantajlı ve etkilenen gayri resmî ağaç kullanıcısıyla bireysel toplantılar gerçekleştirilmiş ve ağaçların taşınması ile ilgili bilgi ve onay alınmıştır.

Geçim Kaynaklarına Etki:

Gayri resmî ağaç kullanıcılarının ana gelir kaynağı diğer mesleklerden oluşmaktadır; iki kişi iş insanı, biri memur ve geri kalan altı kişi çiftçidir. Bu durum, çiftçilerin toplam hasat üretiminin yaklaşık %5–7'sine karşılık gelmektedir.

Şeffaflık ve Katılım Riski:

Hak sahiplerinin yeterli şekilde bilgilendirilmemesi veya toprak edinimi ve tazminat süreçlerinde karar alma süreçlerine katılımının kısıtlanması sosyal gerilimlere yol açabilir. Bu nedenle etkili bir bilgilendirme ve şikâyet mekanizmasının kurulması önemlidir.

Uzun Dönem İzleme Eksikliği Riski:

Tazminat ödemelerinin ardından hak sahiplerinin memnuniyetinin ve geçim kaynaklarının sürdürülebilirliğinin düzenli olarak izlenmemesi, ileride sosyal uyumsuzluk ve memnuniyetsizlik doğurabilir.

6.2 Önerilen Önlemler

Öncelikle, 1175 ve 1181 parsellerde fıstık ve zeytin ağaçlarının taşınması ve gayri resmî ağaç kullanıcılarına tazminat ödenmesi, toprak edinimi sürecinde önemli bir adımdır. Etkilenen tarafların geçim kaynaklarının korunmasını sağlamak amacıyla, ağaç sahiplerine veya etkilenen hanelere alternatif gelir sağlayıcı faaliyetler (tarımsal destek programları, fidan veya fidye temini, küçük ölçekli girişimcilik desteği) sağlanabilir. Bu yaklaşım, toprak edinimi sonucu oluşabilecek gelir kaybını telafi etmeye ve uzun vadeli sürdürülebilirliği güçlendirmeye yardımcı olabilir.

Sosyal riskleri azaltmak için etkili bilgi paylaşımı ve katılım süreçlerinin uygulanması kritik öneme sahiptir. Hak sahiplerinin ve yerel topluluğun düzenli olarak bilgilendirilmesi, alınan kararların şeffaf şekilde paylaşılması ve aktif katılımın sağlanması potansiyel sosyal gerilimleri azaltabilir. Bu bağlamda, alt proje kapsamında kolay erişilebilir bir şikâyet ve geri bildirim mekanizması kurulmalı ve etkin şekilde işletilmelidir.

Dezavantajlı gruplar (düşük gelirli haneler, kadınlar, yaşlılar) üzerindeki orantısız etkileri önlemek için özel sosyal destek programları geliştirilmelidir. Bu destekler, hane düzeyinde izleme, sosyal danışmanlık veya gelir çeşitlendirme faaliyetleri aracılığıyla uygulanabilir.

Son olarak, alınan tüm önlemlerin etkinliğini değerlendirmek için düzenli izleme ve raporlama mekanizmaları kurulmalıdır. Tazmin edilen hak sahiplerinin memnuniyet düzeylerinin düzenli olarak ölçülmesi, geçim kaynaklarının sürdürülebilirliğinin izlenmesi ve bağımsız sosyal denetim raporlarının hazırlanması, alt projenin sosyal açıdan uyumlu şekilde uygulanmasına katkı sağlayacaktır.

Tablo 3. Etki Değerlendirmesi-Önlem Matrisi

Etki Kategorisi	Olası Etki	Azaltıcı Önlemler
Arazi Edinimi	- Tarımsal ek gelir kaybı riski	Tazminatın yeniden hesaplanması (gelecekteki gelir kaybını da kapsayacak şekilde)
	- Tazminatın gelecekteki gelir kaybını karşılamama olasılığı	Hak sahiplerinin bilgilendirilmesi ve katılımının sağlanması. Alt projeden kaynaklanan beklenmedik bir mali kayıp durumunda, ŞUSKİ Genel Müdürlüğü, kamu kaynaklarının verimli kullanılması koşuluyla, gayri resmî ağaç kullanıcılarına tazminat ödemeyi taahhüt eder.
	- Şeffaflık eksikliği riski	Şikâyet mekanizmasının kurulması
	- Geçim kaynaklarında azalma riski	Hassas gruplar için ek destek programları (örn. tarımsal destek, istihdam fırsatları)
	- Hassas gruplar üzerinde olumsuz etki (düşük gelirli, kadın, yaşlı)	Tazminat ödemelerinin şeffaf şekilde belgelenmesi
	- Tazminatın sürdürülebilirlik açısından yetersiz olması	Alternatif geçim kaynaklarının teşvik edilmesi

Gayri resmî Ağaç Kullanıcılarının Beyanları

Gayri resmî ağaç kullanıcıları için tazminat süreci şeffaf şekilde yürütülmüş olup, tazminatlar ŞUSKİ Genel Müdürlüğü tarafından ödeme aşamasındadır.

Görüşme yapılan tüm gayri resmî ağaç kullanıcıları, üzerinde anlaşılan tazminat tutarının yeterli olduğunu ve ŞUSKİ'nin süreç boyunca tüm bilgileri sağladığını belirtmiştir. Görüşmeler ve uygulanan anketlerde alınan tüm ifadeler ÇA Mühendislik sosyal uzmanı tarafından kaydedilmiştir.

7. PAYDAŞ KATILIMI VE ŞİKÂyet MEKANİZMASI

7.1 Paydaş Katılım Programı

Etkilenen kişileri ve diğer paydaşları bilgilendirmek, görüş, öneri ve şikâyetleri düzenli aralıklarla toplamak, yerel halkı karar alma sürecine dâhil etmek ve alt projeye güveni artırmak amacıyla bir paydaş katılım programı planlanmış ve tüm alt proje süreçlerine yayılmıştır. Proje Katılım faaliyetlerine ilişkin planlama tablosu Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Paydaş Katılım Planı

Aşama	Paydaş Katılım Faaliyeti	Zamanlama/Sıklık
Planlama ve Tasarım Aşaması	Bilgilendirme toplantıları, saha ziyaretleri	Başlangıçta ve gerektiğinde
Arazi Edinim Aşaması	Bire bir görüşmeler, rıza/vazgeçme formları hakkında bilgilendirme	Arazi edinim süresi boyunca
İnşaat Öncesi Aşama	Kamu bilgilendirme oturumu, şikâyet mekanizmasının tanıtımı	İnşaat faaliyetlerine başlamadan önce
İnşaat Aşaması	Düzenli bilgilendirme, şikâyet takibi	Gerektiğinde
İşletme Aşaması	Bilgi paylaşımı ve geri bildirim toplama	Yılda bir kez

7.2 Şikâyet Alma, Çözüm Süreçleri, Sorumlular ve Takip Mekanizmaları

Paydaş katılımı, bilgilendirme ve danışma süreci kapsamında etkili ve erişilebilir bir şikâyet mekanizmasının kurulması gerekmektedir. Şikâyet mekanizmasının amacı, yerel topluluk üyelerinin alt proje ve etkileri ile ilgili taleplerini, kaygılarını ve şikâyetlerini manipülasyon, zorlama veya tehditten bağımsız olarak iletebileceği kanallar sağlamaktır. Şikâyetlerin zamanında, proaktif, tarafsız, etkili ve verimli şekilde yanıtlanması ve çözülmesi, uluslararası standartlar ve paydaş katılımına ilişkin gereklilikler açısından esastır. Başarılı bir şikâyet mekanizmasının ana bileşenleri, anonimlik, gizlilik ve şeffaflık ilkelerini içerir.

Kamunun şikâyet, talep, öneri ve görüşleri, ŞUSKİ tarafından atanacak ŞM Kontak Kişisi (ŞMİK) aracılığıyla kaydedilecektir. Tüm şikâyetler, gerçek olup olmadığı ve alt proje faaliyetleri ile ilişkili olup olmadığı açısından sınıflandırılır. Bir şikâyet gerçek dışı veya alt proje ile ilgili değilse, şikâyet sahibine neden işlem yapılamadığı açıklanacaktır. ŞUSKİ’ye iletilen şikâyetler değerlendirilip ilgili birimlere iletilir. Uygun şikâyetler, Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP) ve Paydaş Katılım Planı (PKP)’nında tanımlanan sosyal ve çevresel gereklilikler doğrultusunda yanıtlanır.

Doğrudan telefon, e-posta, yüz yüze görüşmeler/iletişim ve web sitesi üzerinden alınan tüm şikâyetler kaydedilir ve kayıttan sonra başvuru sahibine, alt proje yanıt süreci ve şikâyetin çözümü hakkında 10 iş günü içinde bilgi verilir. Çözüm sürecinin geliştirilmesi ilgili kişilerle danışmayı gerektirebilir ve başvuru sahibine takip edilen metodoloji bildirilir. Her talep titizlik, özen, adalet ve tarafsızlıkla değerlendirilir. Önerilen çözümler başvuru sahibine ikinci bildirim ile iletilir. Kabul edilirse, ŞUSKİ şikâyeti 15 iş günü içinde çözer ve düzeltici önlemleri uygular.

Şikâyet kayıt formları aynı gün (mümkünse şikâyet alındığında hemen) ilgili ŞM ekibi üyesine (PYB Sosyal Uzmanı veya Yüklenici Ç&S Uzmanı) iletilir. ŞMİK, şikâyeti aldıktan sonra iki iş günü içinde başvuru

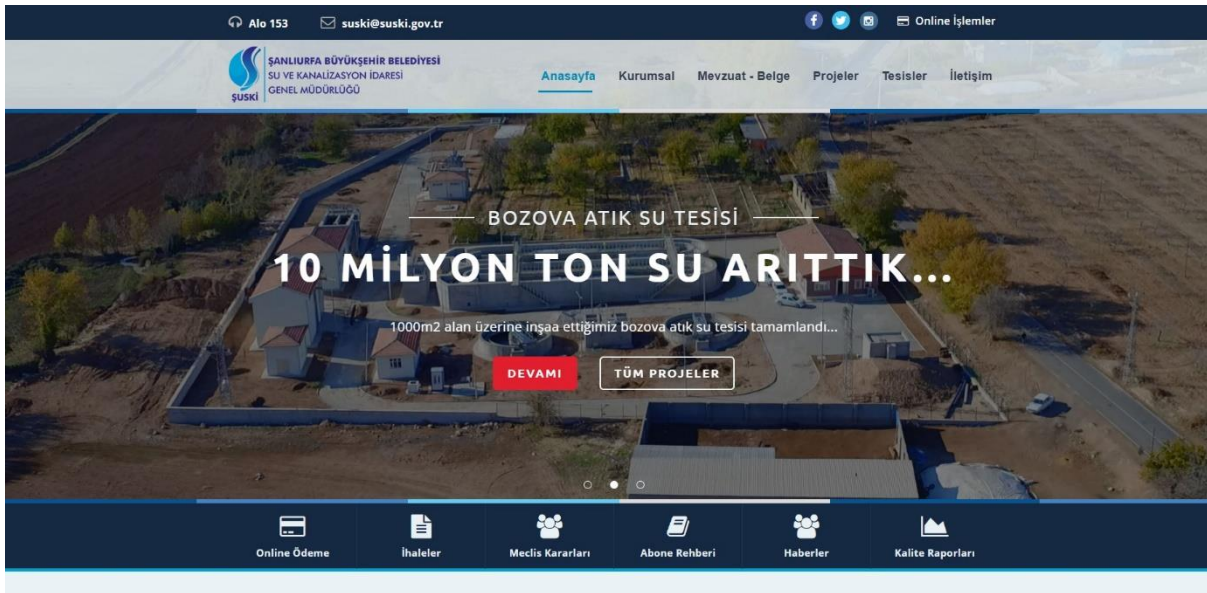
sahibine şikâyetin alındığını ve değerlendirildiğini bildirir. PUB ekibi, alt proje kapsamında oluşturulan şikâyet kaydına erişecek ve ŞMİK veya PYB Sosyal Uzmanı tarafından sürekli güncellenecektir. Şikâyet takibi, başvuru sahibi bilgisi, şikâyetin alındığı tarih, başvuru sahibine geri bildirim tarihi ve yöntemi, şikâyetin mevcut durumu (açık, inceleniyor, kapalı, reddedildi) ve bu durumun açıklamasını içerecektir. Reddedilen veya kapatılan şikâyetlerin geri bildirim ve kapanış tarihleri de kaydedilecektir. Yüklenici ve alt yüklenicilerden gelen şikâyetler, Yüklenici Ç&S Uzmanı tarafından ŞMİK'ye iletilir ve ŞMİK tarafından kayıt altına alınır. Aynı gün, veriler Şikâyet Kaydı ve Şikâyet Veri Tabanına girilir ve PYB ekibinin erişimine sunulur. Bu süreç boyunca, şikâyeti yöneten taraflar başvuru sahibi ile sürekli iletişim halinde olacak ve tüm iletişim, Danışma Formları aracılığıyla ŞM sistemine kaydedilecektir.

Şikâyet, kararın uygulanması tamamlandıktan sonra kapatılır. Şikâyet kapatıldığında veya çözüldüğünde, başvuru sahibine üçüncü bildirim ile bilgi verilir ve ilgili kayıtlar (Şikâyet Kapanış Formu, Şikâyet Kaydı vb.) saklanır. Başvuru sahibi ile alternatif bir anlaşma yapılmadığı sürece şikâyetler başvuru tarihinden itibaren 30 iş günü içinde kapatılır. 30 iş günü içinde çözümlenemeyen şikâyetlerde, mücbir sebepler belgelenir ve raporlanır.

Şikâyet çözüldükten ve sonuç başvuru sahibine iletdikten sonra, atanmış ŞMİK gerekli imzaları alarak Şikâyet Kapanış Formunu doldurup şikâyeti kapatır. Karar kabul edilmezse, yeniden değerlendirilir ve revize edilmiş bir karar önerilebilir. Nihai olarak, PUB alt projeye ilişkin alınan, çözümlenen ve bekleyen talepleri konsolide etmek, izlemek ve raporlamakla sorumludur. Tüm bu veriler, PUB tarafından her ayın sonunda raporlanmak üzere derlenecektir.

- **ŞUSKİ E-posta:** bilgi@suski.gov.tr
- **ŞUSKİ Telefon:** +90 (414) 318 58 00
- **ŞUSKİ Adres:** Ertuğrul Gazi Mahallesi, Necip Fazıl Kısakürek Sokak. No: 35 D: C, 63300 Haliliye/Şanlıurfa

ŞUSKİ web sitesi, şikâyet/taleplerin iletildiği ve çözüm sürecinin takip edildiği iletişim sayfasını içermektedir (bkz. Şekil 1).

BİZE ULAŞIN

Adres

Ertuğrul Gazi Mah. N.Fazıl Kısakürek Cad. No:35/C Haliliye / Şanlıurfa

Telefonlar

Alo: 185
Telefon: 0 (414) 318 58 00
Faks: 0 (414) 318 58 08

Email

suski@suski.gov.tr

GÖNDER

ARABULUCULUK İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres :

ŞANLIURFA SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ / Hukuk Müşavirliği
Ertuğrul Gazi Mah. Necip Fazıl Kısakürek Cad. No:35/C Haliliye / ŞANLIURFA

Telefon: 0 (414) 318 58 00 Dahili: 4548

Faks: 0 (414) 318 58 08

Email: arabuluculuk@suski.gov.tr

KEP (Kayıtlı Elektronik Posta) Adresi: suski@hs01.kep.tr

UETS (Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi) Adresi: 35436-46349-70664
(KEP Adresi, resmi kurumlar arası elektronik yazışmalar içindir.)

BİLGİ NOTU:

İdaremizin taraf olduğu arabuluculuk başvurularında sürecin daha etkin ve hızlı işletilebilmesi için;

- İdareyi temsil eden Komisyonun gerekli ön araştırmaları yaparak toplantıya hazırlıklı katılabilmesi için:
 - "ARABULUCULUK İLK TOPLANTI DAVET MEKTUBU" ile birlikte
 - Uyuşmazlık konusunun yer aldığı başvuru dilekçesinin ve/veya uyuşmazlık konusu ile ilgili somut bilginin de mutlaka mail yoluyla arabuluculuk@suski.gov.tr adresine veya posta yoluyla yukarıda yazılı kurumsal adrese gönderilmesi,
- İlk toplantı günü belirlenirken yukarıda verilen iletişim kanalları yoluyla görüşme uygun günü tespiti için iletişime geçilmesi, önem arz etmektedir.

DİĞER İÇERİKLER

İLETİŞİM

ARABULUCULUK İLETİŞİM BİLGİLERİ

Şekil 1. ŞUSKİ Şikâyet Mekanizması

8. UYGULAMA VE İZLEME DÜZENLEMESİ

8.1 Sorumlu Kurum

ŞUSKİ, alt projenin sosyal etki yönetimi, kamulaştırma, tazminat ve paydaş katılımı faaliyetlerinin uygulanması ve izlenmesinden sorumludur. ŞUSKİ bünyesinde görevlendirilen Sosyal Uzman, izleme sürecinin koordinasyonunu sağlayacak ve raporlama sorumluluğunu üstlenecektir. Gerekli durumlarda danışmanlık hizmetleri alınarak teknik destek sağlanacaktır. Kamulaştırma işlemleri kapsamında, ŞUSKİ Plan Proje Dairesi Emlak ve Kamulaştırma Şube Müdürlüğü, tazminat ödemeleri, belge toplama ve gayri resmî kullanıcılarla iletişim süreçlerini yürütecektir.

8.2 İzleme Göstergeleri ve Raporlama Yapısı

İzleme Göstergeleri

İzleme süreci, arazi edinimi ve sosyal etkilerle ilgili taahhütlerin doğru şekilde uygulanıp uygulanmadığını değerlendirmek için yürütülür. İzleme süreci, kamulaştırılan alanın büyüklüğü, ağaç tür ve sayısı, etkilenen tüm gayri resmî ağaç kullanıcılarının sayısı, tazminat ödemelerinin durumu, şikâyet sayısı ve çözüm süresi, paydaş katılımı faaliyetlerinin sayısı, taahhüt ve rıza mektuplarının imzalanma oranı gibi karmaşık parametreler üzerinden gerçekleştirilecektir.

Raporlama Yapısı

İzleme raporları, uygulama süresi boyunca her 3 ayda bir hazırlanacak ve ŞUSKİ'ye sunulacaktır. Dünya Bankası için, alt proje genel izleme raporları ile birlikte altı aylık raporlar sunulacaktır. Gerektiğinde, şikâyetler ve sosyal riskleri değerlendirmek için ara raporlar hazırlanabilir.

Tablo 5. Arazi Edinimi İzleme Planı

İzlenecek Parametreler	İzleme Amacı	İzleme Yöntemi	İzleme Zamanlaması/Sıklığı	Sorumlu Kurum/Kişiler
Tazminatın Yeterliliği	Yeterliliği Tazminat ödemelerinin etkilenen tarafların kayıplarını yeterince karşılayıp karşılamadığını doğrulamak	-Tazminat ödeme belgeleri -Etkilenen taraflarla görüşmeler	Tazminattan 1 ay sonra, sonra her 6 ayda	ŞUSKİ, Sosyal Danışman
Geçim Kaynaklarının Sürdürülebilirliği	Tarımsal gelir kayıplarının telafi edilip edilmediğini ve hane ekonomisinin korunduğunu izlemek	-Hane anketleri -Gelir kaynağı değerlendirmesi	Tazminat sonrası, yıllık	ŞUSKİ, Sosyal Danışman
Şeffaflık ve Katılım	Etkilenen tarafların bilgilendirildiğini ve karar alma sürecine aktif şekilde katıldığını doğrulamak	-Katılım kayıtları -Toplantı tutanakları -Görüşme formları	Proje başlangıcında ve kritik karar noktalarında	ŞUSKİ, Yüklenici
Hassas Grupların Değerlendirilmesi	Düşük gelirli haneler, kadınlar ve yaşlılar üzerindeki etkiyi değerlendirmek	-Hedef odaklı anketler -Görüşmeler	Tazminattan 3 ay sonra, yıllık	ŞUSKİ, Sosyal Danışman, Yüklenici
Şikâyet ve Geri Bildirim Mekanizması	Şikâyetlerin etkin şekilde raporlanıp çözülüp çözülmediğini izlemek	-Şikâyet kayıtları -Yanıt süresi takibi	Sürekli, her şikâyet sonrası	ŞUSKİ
Önleyici Önlemlerin Etkinliği	Önerilen azaltıcı önlemlerin uygulanıp uygulanmadığını ve etkili olup olmadığını değerlendirmek	-Sosyal denetim raporları -Gözlem ve saha ziyaretleri	Yıllık veya kritik uygulama adımlarından sonra	ŞUSKİ
Uzun Dönem İzleme	Etkilenen tarafların memnuniyeti ve geçim kaynaklarının sürdürülebilirliğini izlemek	-Hane anketleri -Gelir ve üretim izleme	Proje süresi boyunca yıllık	ŞUSKİ

9. BÜTÇE VE ZAMAN ÇİZELGESİ

9.1 Arazi Edinimi İçin Ayrılan Bütçe

Alt proje kapsamında, kamulaştırma ve tazminat işlemleri için gerekli kaynaklar ŞUSKİ bütçesinden ayrılmıştır. Kamulaştırılan alanlar için yapılan değerlendirme çalışmalarında belirlenen ağaç fiyatları, gayri resmî ağaç kullanıcılarına ödenmiştir. Alt proje alanındaki ağaçlar, ŞUSKİ yetkilileri ve alt projeden etkilenen kişilerle birlikte tespit edilmiştir. Ağaçların değerlemesi, Şanlıurfa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden alınan tam ikame maliyetleri esas alınarak hazırlanmış ağaç değer tablosu kullanılarak belirlenmiştir. Değerlendirmelerde ağaç türleri, yaşı ve verimleri dikkate alınmıştır. Değerleme, hem mevcut ekonomik getiriye hem de uzun vadeli üretim potansiyelini göz önünde bulundurarak yapılmıştır. Değerleme çalışmaları sonrasında, ŞUSKİ yetkilileri, uzmanlar ve gayri resmî ağaç kullanıcıları, belirlenen ağaç fiyatına ilişkin bir danışma toplantısı düzenlemiştir. Gayri resmî ağaç kullanıcıları, uzman tarafından belirlenen fiyatı kabul etmiş ve taahhüt ile rıza mektuplarını imzalamıştır.

KAEP çalışması kapsamında ortaya çıkan ilave ödemeler aşağıdaki tabloda detaylandırılmıştır. Şanlıurfa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden alınan resmî yazı (Bkz. **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**) bütçe çalışmasında belirleyici olmuştur. İlgili müdürlükten alınan yazı, zeytin ve fıstık ağaçlarının yaşlarına göre güncel piyasa değerlerini belirlemiştir.

9.2 Zaman Çizelgesi

Tablo 6. Zaman Çizelgesi Tablosu

Süreç	Zaman Çizelgesi
Saha ziyaretleri ve ön görüşmeler	03-04 Ekim 2024
Ağaç envanteri ve ekspertiz (değerleme)	10-15 Kasım 2024
Rıza ve taahhüt formlarının imzalanması	01-05 Aralık 2024
Anket uygulamaları ve gayri resmi ağaç kullanıcıları ile görüşmeler	07-11 Nisan 2025
Tazminat ödemeleri	17-24 Nisan 2025
Ek tazminat ödemeleri	2026 yılının 1. çeyreği

Ek-1: Parsellerin Öncesi ve Sonrası Fotoğrafları

Fotoğraf No: 01	
Tarih: 03-04 Ekim 2024	
Konum: 1175 Parsel (Öncesi)	
Detaylar/Notlar: 1175 numaralı parselde, panellerin kurulacağı alanda 480 adet fıstık ve 410 adet zeytin ağacı bulunmaktadır. Görüntü, ağaçlar taşınmadan önce çekilmiştir.	
Fotoğraf No: 02	
Tarih: 03-04 Ekim 2024	
Konum: 1175 Parsel (Öncesi)	
Detaylar/Notlar: 1175 numaralı parselde, panellerin kurulacağı alanda 480 adet fıstık ve 410 adet zeytin ağacı bulunmaktadır. Görüntü, ağaçlar taşınmadan önce çekilmiştir.	

Fotoğraf No: 03	
Tarih: 03-04 Ekim 2024	
Konum: 1181 Parsel (Öncesi)	
Detaylar/Notlar: 1181 numaralı parselde, panellerin kurulacağı alanda 1.400 adet fıstık ve 60 adet zeytin ağacı bulunmaktadır. Görüntü, ağaçlar taşınmadan önce çekilmiştir.	
Fotoğraf No: 04	
Tarih: 03-04 Ekim 2024	
Konum: 1181 Parsel (Öncesi)	
Detaylar/Notlar: 1181 numaralı parselde, panellerin kurulacağı alanda 1.400 adet fıstık ve 60 adet zeytin ağacı bulunmaktadır. Görüntü, ağaçlar taşınmadan önce çekilmiştir.	

Fotoğraf No: 05	
Tarih: 05 Mayıs 2025	
Konum: 1175 Parsel (Sonrası)	
Detaylar/Notlar: 1175 numaralı parselde, panellerin kurulacağı alanda 480 adet fıstık ağacı ve 410 adet zeytin ağacı bulunmaktadır. Görsel, ağaçların taşınmasının ardından arazinin durumunu göstermektedir.	
Fotoğraf No: 06	
Tarih: 05 Mayıs 2025	
Konum: 1175 Parsel (Sonrası)	
Detaylar/Notlar: 1175 numaralı parselde, panellerin kurulacağı alanda 480 adet fıstık ağacı ve 410 adet zeytin ağacı bulunmaktadır. Görsel, ağaçların taşınmasının ardından arazinin durumunu göstermektedir.	

Fotoğraf No: 07	
Tarih: 05 Mayıs 2025	
Konum: 1181 Parsel (Sonrası)	
Detaylar/Notlar: 1181 numaralı parselde, panellerin kurulacağı alanda 1.400 adet fıstık ağacı ve 60 adet zeytin ağacı bulunmaktadır. Görsel, ağaçların taşınmasından sonraki durumunu göstermektedir.	
Fotoğraf No: 08	
Tarih: 05 Mayıs 2025	
Konum: 1181 Parsel (Sonrası)	
Detaylar/Notlar: 1181 numaralı parselde, panellerin kurulacağı alanda 1.400 adet fıstık ağacı ve 60 adet zeytin ağacı bulunmaktadır. Görsel, ağaçların taşınmasından sonraki durumunu göstermektedir.	

Fotoğraf No: 09

Tarih: 05 Mayıs
2025

Konum: Park ve
Bahçeler Dairesi
Başkanlığı

Detaylar/Notlar:
Park ve Bahçeler
Dairesi
Başkanlığına
taşınan ağaçlara ait
görseller.

Fotoğraf No: 10

Tarih: 05 Mayıs
2025

Konum: Park ve
Bahçeler Dairesi
Başkanlığı

Detaylar/Notlar:
Park ve Bahçeler
Dairesi
Başkanlığına
taşınan ağaçlara ait
görseller.

